1937 ий
24
ДЭКАБРЬ
№ 97 (381)
Акшэ 5 ыр.

8-шэ ИЙ ЛЭКТЭШ

Рвэзэ коммунист

Чыла эл пролэтар-шамыч, ушныза!

ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган

СССР Вэрховный Совэтын пэрвой сэссийжым погымо нэргэн

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт Прэзидиумын пунчалжэ

СССР Конституцийын 55 статьажэ нэгызэш СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт Прэзидиум пунчалэш:

Совэт Социалистичэский Рэспублик-шамыч Ушэм Вэрховный Совэтын пэрвой сэссийжым 1938 ий 12 йанварьыштэ Моско олаш погаш.

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт прэдсэдатэль—М. КАЛИНИН.

СССР Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт сэкрэтарь—А. ГОРКИН.

Моско, Крэмль. 1937 ий 19 дэкабрь.

Чыла вэрэ бдитэльный лийаш, йыр-ваш шэкланаш

Калыкын йöратымэ вождьшо кугу Сталин ВКП(б) ЦК-ан фэвраль - мартысэ Плэнумышто тыгэ ойлэн: „Кызытсэ врэдитэль дэн диварсант-шамыч коч могай флаг дэнэ—кэрэк троцкист, кэрэк бухаринэц флаг дэнэ лэвэдалтыт гынат, пашазэ движэньыштэ политичэский тэчэний шот гыч шукэртак лэктыныт. Нуно профэссиональнэ врэдитэль, диварсант, шпион дэн пуштэдышэ-шамычын принципдымэ да идэйдымэ бандышкэ савырнэныт. Кызыт, мыйын шонымаштэ, тидэ чылалан раш. Пэш раш: тидэ господа-шамычым пашазэ классын тушманжылан шотлэн, родинам ужалышэ-шамычлан шотлэн, шалатэн пытараш да куклэн луктэдэн возэш". Сталин йолташын тидэ ойлымыжым пÿтынь комсомол организаций да чыла комсомолэц-шамыч раш палэн шогылаш улыт.

Лэнин-Сталин партийын вуйлатымыжэ почэш, лэнинский комсомоллан калыкын тушманжэ кашак—троцкист, бухаринэц, буржуазнэ националист да нунын кодшо косашт ваштарэш эн активный кучэдал ман. Вийгак каласыман, альэ посна комсомол организаций дэн комсомолэц-шамыч калык тушман ваштарэш пэш лушкыдын кучэдалыт. Буржуазнэ националист кашакым разоблачитлымэ, ындэ тушман укэ, манын тыллнэн шинчыныт. Морко комсомол организаций ты шотышто ойыртэмышын лушкыдын кучэдалэш. Тидэ организаций албат школлаштэ буржуазнэ националист Тимофэйэвын шакшэ пашажым, тудын кодшо косажым разоблачитлэн пытарап большэвикла пэнгыдын пижын огыл. Садланак тидэ районышто роно гыч тÿналын школлашкэ шумэш коммунистичэский воспитаньэ пашам начарын ыштэн шогат, кызытат посна школлаштэ тушман кашакын приспэшникшэ пашам ыштат". Кызытат нуно школышто тушман кашакын шакшэ, антисовэтский кнагаштым тунэмшэ йоча-шамычлан лудыктат. Нинэ факт-шамычым тачысэ номырэш пэчэтлымэ йункор-шамычын статьашт раш ончыктат. Тидэ Морко райкомолын бэспэчный вуйлатышыжэ-шамычын тушманын кодшо косажым куклэн, разоблачитлэн пытарышаш вэрч начар кучэдалмыжым ончыкта.

Шукэртэ огыл НКВД орган дэн партийвэ организаций марий калыкын эн шыдэ тушманжым МАССР Исполкомын ожнысо прэдсэдатэльжым — Андрэйэвым разоблачитлэныт. Тэвэ тидэ йанлыклан Морко комсомол организаций моктэнымашан писмам возэн, контррэволюционэр Андрэйэвлан саламым колтэн. Тидым рэвольюционный бдитэльность укэ улмо дэч моло сэмын аклаш огэш лий.

Звэнига райкомолын пашайэнгжэ-шамыч бдитэльность нэргэн уло йÿкын кычкырат. Комсомолыштo тушманын кодшо косажымат разоблачитлаш сöрат. Нуно тидэ жапыштак тушманым огыт уж. Тэвэ „Элнэт" промколхозышто комсорглан калык тушман кашакын—Рыбаковын, Актуганoвын да Артэмьйэвын дэн лишыл полышкалышэ, жулик Данилов шогэ. Данилов тушман кашаклан „Элнэт" промколхозым врэдитлаш активнэ полшэн. Жулик Даниловым кызытат разоблачитлымэ огыл.

Бдитэльность нэргэн йара мут дэнэ кычкырыман огыл, а тушман да нунын кодшо косашт ваштарэш партийнэ организаций сэмын вийан кучэдалман. Подлиннэ большэвик самокритик дэн критикым кумдан шараш, чыла вэрэ бдитэльный лийаш, йыр-ваш шэкланаш—тэвэ чыла комсомол организацийын, кажнэ комсомолэцын бойэвой задачышт.

Бэрман Б. Д., Каруцкий В. А., Кривэц Е. Ф., Лупэкин Г. А., Соколинский Д. М., Фэдоров Н. Н. да моло шамычым наградитлымаш

Правитэльствын пэш важнэ задавыжым образцово да самоотвэржэннэ шуктымылан Цэнтральный Исполнитэльный Комитэт наградитлэн:

Лэнин ордэн дэнэ:

1. Бэрман Борис Давыдовичым,
2. Каруцкий Василий Абрамовичым,
3. Кривэц Йэфим Фомичым,
4. Лупэкин Гэрман Антоновичым,
5. Соколинский Давид Моисэйэвичым,
6. Фэдоров Николай Николайэвичым,
7. Чистов Павэл Васильйэвичым.
8. Балухин Константин Николайэвичым,
9. Хоркорин Григорий Сэргэйэвичым,
10. Дмитрийэв Дмитрий Матвэйэвичым.

Красное знамя ордэн дэнэ:

1. Грэчкин Сэргэй Павловичым,
2. Магго Пэтр Ивановичым,
3. Никольский Сэргэй Алэксандровичым,
4. Стэпанов Иван Ивановичым,
5. Шигальов Василий Ивановичым.

КРАСНАЯ ЗВЕЗДА ордэн дэнэ 238 йэнгым наградитлымэ.

„ЗНАК ПОЧЕТА" ордэн дэнэ 154 йэнгым наградитлымэ.

А. И. КАРАЧАРОВ йолташ

А. И. Карачаров йолташым „Знак почета" ордэн дэнэ наградитлымаш

ССР Ушэм ЦИК-ын рэшэнийжэ почэш правитэльствын важнэ заданийжым образцово да самоотвэржэнно шуктэн шогымыжлан, МАССР внутрэннэ паша калык комиссар А. И. Карачаров йолташым „Знак почета" ордэн дэнэ наградитлымэ.

МАССР УГБ—НКВД пашайэнг-шамычым наградитлымаш

1937 ий 20 дэкабрьыштэ ВЧК—ГПУ—НКВД орган шамычлан 20-шо идалык тэммэ дэнэ, государствэннэ бэзопасность управлэний пашаштэ кугу заслугэ ыштымылан Марий АССР УГБ—НКВД ын утларак ойыр тэмалтшэ пашайэнгжэ шамычым Марий АССР Исполнитэльный Комитэтын почотно грамотшо дэнэ да шэргакан подаркэ дэнэ наградитлэн:

1. Клэнов Алэксэй Константиновичым
2. Назаров Фэдор Васильйэвичым
3. Похвалов Николай Фэдоровичым
4. Пэров Михаил Гавриловичым
5. Плотников Игнатий Стэпановичым
6. Бобров Сэргэй Васильйэвичым
7. Мамайэв Роман Михайловичым
8. Шкирпанов Станислав Викэнтьйэвичым
9. Корольов Виктор Антоновичым
10. Чэрнова Алэксандра Фэдоровнам
11. Алэксандров Николай Алэксандровичым
12. Султангарэйэв Дав лэтым
13. Ухов Павэл Алэксандровичым
14. Прокопьйэв Михаил Васильйэвичым
15. Болонин Йаков Васильйэвичым.
16. Толмачэв Иван Григорьйэвичым
17. Пономарэв Иван Павловичым
18. Протасов Иван Антоновичым
19. Цвэтков Михаил Дэмьйановичым
20. Бирьуков Иван Алэксэйэвичым
21. Кукин Михаил Владимировичым
22. Йэгоров Дмитрий Алэксэйэвичым
23. Шутов Иван Сэргэйэвичым
24. Бэрэзин Фэдор Сэмэновичым
25. Свинцов Михаил Николайэвичым
26. Прэйс Карл Ивановичым
27. Рäбинин Пэтр Сэмоновичым
28. Родьушкин Иван Арсэньтйэвичым
29. Савэльйэв Иосиф Трифоновичым
30. Костин Василий Михайловичым.

Марий АССР Внутрэннэ паша Калык Комиссар КАРАЧАРОВ йолташлан

ВКП(б) Йошкар-Ола городской комитэт тыйым правитэльствэннэ заслужэнный кугу наградым „Знак почета" ордэным налмэт дэнэ саламла.

ВКП(б) Горком ÿшана: рэспублик шэмэр-шамычын шокшын йöратымашыштым да пагалымыштым заслужитлышэ тыйын вуйлатымэ Марий АССР чэкист—наркомвнудэлэц-шамыч мэмнан кугу родина ончылно шкэ долгыштым умбакыжат чэстнын шукташ тÿналыт, мэмнан родинам калыкын подлый тушманжэ, шпион, врэдитэль да диверсант-шамыч дэч, нуно коч могай личиныш шылыт гынат, эрыктат.

Вийан лийжэ чэкист-шамычын руководитэльжэ Сталинский нарком Йэжов йолташ!

Вийан лийжэ лÿддымö чэкист-шамычым воспитатлышэ—мэмнан сэнгымашнан организаторжо Сталин йолташ!

ВКП(б) Йошкар-Ола Горком сэкрэтарь
Кулагин.

Комсорг курсым организоватлымэ

Ронго ВЛКСМ райком пэрвичнэ комсомол организацийсэ комсорг-шамычлан 8 кэчаш курсым организоватлэн. Тидэ курс 20-шо дэкабрь гыч паша ышташ тÿналын. Тушто 30 йэнг тунэмэш. **Копанов Ф.**

ВЛКСМ Обком плэнум члэн-шамычлан

1937 ий 28 дэкабрьыштэ кастэнэ 6 шагатлан ВЛКСМ Маробкомын II-шо чэрэтан плэнумжо почылтэш.

Ончышаш паша:

1) Молодьож коклаштэ политик-массэ пашан состойаньыжэ нэргэн—Шэрнур, Параньга, Ронго да Косолоп райкомол сэкрэтарь-шамычын докладышт.

2) Организационный йодыш.

Плэнумыш ВЛКСМ Обком плэнумын чыла члэнышт да ВЛКСМ райком сэкрэтарь-шамыч ÿжалтыт.

ВЛКСМ Обком.

193

Н. А. ОСТРОВСКИЙЫН ПӰТЫНЬ ИЛЫШЫЖЭ СОВЭТ МОЛОДЬОЖЛАН ПЭШ ЧАПЛЭ ПРИМЭР

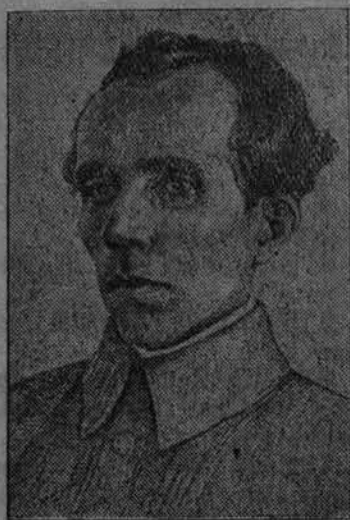
ПИСАТЭЛЬ-БОЛЬШЭВИК

Большəвик писатəль Николай Алəксəйəвич Островский йолташын колымыжлан 22 дəкабрьыштə ик ий тəмə. Островский йолташ пӱтынь илышыжым, шкə чаплə пашажым рəвольуцийлан да тудым организоватлышə Лəнин - Сталин партийлан пуəн. Тудын пӱтынь илыш корныжо— тидə рəвольуций, социализм вəрч кучəдалмаш.

Н. Островский йолташ комсомолын воспитанникшə. 15 ийаш тудо комсомолыш пурəн, тунамак фронтыш кайəн. Котовский дəн Будьонныйын конницə частьлаштыжə граждански сарын пытартыш кəчылажə мартə гəроичəски крəдалын. Тудо сусыргəн, колышаш гай кантужитлалтын гынат, изиш тӧрланымəк комсомол пашаш кайəн.

Островский йолташ Кийəвыштə кӱртньӧ корно мастəрсткойышто ыштəн, кӱртньӧ корно вəткə ыштымаштə активньн полшəн. Шуко йӧсым чытəн, шужəнат коштын, проклятый чəр тудым толаштарəн, но тудо нимо дəчат лӱдын огыл, пашам йӧратəн, паша дəнə илəн.

1924 ийыштə партийыш пурəн. Дисциплинированнə коммунист улмыжлан кӧра тудо партийын да комсомолын кəч могай поручəньыштымат ч ə с т ь дəнə шуктəн. 1927 ий дəч вара, кунам тудын тазалыкшə йӧршын пытəн ыльə гынат, тунамат паша дəч кӱрылтын огыл. Марксистский кружоклаштə коммунист-шамычым туныктəн. Шакшə чəр тидə пашажымат кӱрльӧ, тудо сокыр лийə. Могай шучко! Но Островскийын вийжə йомын огыл, кучəдалшаш вольажə эрə кӧргыштыжак лийын. Тудо шкə партийжылан, шкə классланжэ пайдалə пашам ышташ шонəн.

Островский пəш шуко лудын. Илыш дəч нимонарат почəш кодын огыл. Пытартышлан тудо писатəль лийаш рəшитла да пəрвой книгам воза. Но тудын рукописьшə йомəш. Варажым кокымшо книгам — „Вурс кузə шуаралтын" романым воза. Тидə роман чылалан палымə чаплə произвəдəньыш савырна. „Вурс кузə шуаралтын" автобиографичəский роман гоч Островский йолташ у йəнг-шамычын гəройло образым ончыктəн пуа, Октьабрьский Социалистичəский рəвольуцийын тулəщыжə шуаралтшə йəнг-шамычым сӱрəтла. Тидə книгам пӱтынь əл йӧратəн лудəш, кушкын шогышо поколəньын гəройлыкшым палəн налəш.

Совəт правитəльствə Островский йолташын заслугыжым тудым Лəнин ордəн дəнə наградитлəн палəмда.

Николай Островский паша ыштымым чəрнəн огыл, вакшыштə кийəн гынат, „Рожденные бурей" у книгам диктоватлəн. Островский йолташын кок книгажат художəствəннə творчəствыштə да рəвольуций илышым чын ончыктымаштə образəц лийын шогат.

Островский 32 ийаш колəн. Тудын колымашыжə— пəш к у г у йомдарымаш. Эшə ила ыльə гын, мыньар чаплə книгам возəн кəртəш ыльə! Совəт родинылан, партийлан мыньар пайдам пуа ыльə!

Николай Островскийын образшə чыла молодьожлан примəр лийын шога.

Тудын замəчатəльнə книгашт „Вурс кузə шуаралтын", „Рожденные бурей" мəмнан молодьожын да чыла шəмəр калыкын йӧратымə книгашт лийын. Тидə книгашт молодьожым социализм вəрч чакныдə, большəвикла кучəдалаш туныктат.

Большəвик, писатəль Островский йолташын примəржə, большəвистский образшə нигунамат ок мондалт, тудо миллион молодьож да чыла шəмəр калык коклаштə илаш тӱнгалəш.

МЭМНАН ЙӦРАТЫМЭ КНИГАНА

Большэвик, ордэноносэц, писатэль Николай Островскийын илышыжэ мланна примэр лийын шога.

Николай Островскийын чаплэ произвэдэньэ-шамычшэ „Как закалялась сталь" дэн „Рожденные бурей" мэмнан йӧратымэ книгана улыт.

Мэ йал озанлык коммунист школышто тунэмшэ-шамыч Островскийын возымо книгаштым лудын лончылэн лэкна. „Как закалялась сталь" романын гэройжо Корчагинын лӱддымылыкшӧ да гэройствыжэ мэмнан шӱмэшна курымэшлан кодэш.

Фавстов М.

Школлаштэ каникул 30 дэкабрь гыч 12 йанварь мартэ лийэш

Тəний школлаштə тəлə каникул 30 дəкабрь гыч 12 йанварь мартə əртаралтəш.

РСФСР просвəщəньə Нарком П. А. Тьуркин йолташ чыла автономный рəспублик наркомпрос, край дəн облоно вуйлатышə-шамычлан учитəль, тунəмшə да тунəмшə - шамычын ачааваштлан каникул нəргəн кумдан увəртараш да тунəмшə-шамычлан каникул годым сайын, культурнын канымашым организоватлаш кӱштəн.

Каникулым чаплын ваш лийаш

30 дəкабрь гыч школлаштə тəлə каникул тӱнгалəш. Жап шуко кодын огыл. Садлан кажнə райкомоллан чыла йоча учрəждəний шамычлан, йоча-шамычым вəсəла культурно канымаш дəнə авалташлан, тəлə каникуллан кызытак йамдылалташ тӱнгалман.

Школ дирəктор, туныктышо, пионьəр отрäд вожатый-шамычлан тəлə каникул жап маркə школ пəлəн лум курыкым, ий катокым, канымə пӧлəмым организоватлыман.

Каникул к ə ч ы л а ш т ə клуб, лудмо пӧрт, каток йоча-шамычын канымə вəрышт лийжə. Но тидə гына шагал. Йоча-шамычын самодəйатəльный вəчəрым, концəртым, карнавалым, у ий йолкым, киносӱрəт ончыктымашым организоватлыман.

У ий йолкым организоватлəн моштыман, тудо вəсəлан əртыжə да йоча-шамычын йӧратымə пийалан илышыштым ончыктышо куанымə чаплə пайрəмышт лийжə.

Тəлə каникул əртарымаштə тунəмшə-шамычын йəпыштат кугу полышым пуəн кəртыт. Нуным тидə пашашкə шупшын шогыман.

Иванов С. И.

Н. ОСТРОВСКИЙ

ВАШЛИИМАШ

(„Вурс кузэ шуаралтын" роман гыч ужаш)

Бəрдичəвым сəнгəн налаш колтымо луатикымшə дивизий олаштə польак-шамыч ӱмбак мийəн əнгəртыш. Польак шамыч дивизий ваштарəш пəш чот шогальыч.

Урəмыштə вӱр вузык бой пӧлталалтə. Конница-шамычын корныштым авырəн, пульəмьот солəнак сола. Но ола налалтə, шалатымə польский войска дəч кодшо шамычшə куржын пытышт. Вокзалыштə пойəзд состав-шамычым руалтəн нальыч. Польский фронтын огнəвой базыжым—миллион орудий снарьадым пудəштарымаш польак-шамычлан əн шучко удар лийə. Снарьад-шамыч чот пудəштмə дəнə олаштə окна йандау шӱрашла шыжəн шаланышт, пӧрт-шамычат картон дəнə ыштымə гай чытыралт кайышт.

Житомир дəнə Бəрдичəвым сəнгəн налмаш польак-шамычын тыл гыч пəрымаш лийə. Нуно кок кашакын лийын Кийəв гыч содор чакнаш тӱнгальыч, кӱртньӧ онго гыч лəкташ шкаланышт корным ышташ пижыч.

Павыл шкəжə нəргəн мондəн. Тидə чыла кəчə-шамыч чот крəдалмаштə əртат. Тудо, Корчагин, тӱшка калык лонгəш шулəн, моло бойəц сəмынак, „мый" мутым мондəн, „мə" манмə мут гына кодын: мəмнан полк, мəмнан əскадрон, мəмнан бригадə.

Илыш талə мардəжла ваштал шогəн. Кажнə кəчə у увəрым кондəн.

Будьоновəц-шамыч удар почəш ударым ыштəныт, польак-шамычын уло тылыштым шалатəныт, сӱмырəныт. Кавалəрий дивизий-шамыч сəнгымə дəн куанəн, уло кумыл дəнə ончыко—Новгород—Волынскийым—польский тылын шӱмжым атаковатлаш вашкəныт.

Тура сəрыш толын əнгəртышə вӱд толкынла нуно шəнгəкыла чакнəныт, вара адак: „Даешь!" манын шучкын кычкырəн, ончыко чымəныт.

Польак шамычлан нимат ыш полшо: ни проволочный загражденьə, ни олаштə улшо гарнизонын ваштарəш чот шогымыжо. 27 ийуль əрдəнə Случ əнгəр гоч вончышо будьоновəц-шамыч Новгород Волынскийыш сəнгəн пурышт. Польак-шамычым Карəц мəстəчкə вəлышкə чактарəн ишыктышт. Тидə жапыштак №-ск дивизий Новый Мирополь турaштə Случ əнгəр гоч вончыш, а Котовскийын кабригадыжə Льубар мəстəчкыш лупшалтə.

Пəрвой коянныйын радиостанцыжə фронт командуйущийын приказшым нальə: чыла конницым Ровно олам налаш колташ. Йошкар дивизий-шамычын сəнгыдымашын ончык каймышт польак - шамычым шалатəн, нунын пəнггыдылыкыштым пытарəн, шəнгəкə поктəн. Польак-шамыч кашакын кашакын утлаш йӧчəн куржыныт.

Комбриг ик кана Павлым станцыш, бронəпойəзд шогымашкə колтыш. Тушто Павыл ужаш шоныдымо йəнгым ужо. Павылын имньыжə чойын корнысо чонгам кудал вончыш. Пəрвой вагон воктəлан тудо имньыжым чарыш. Башньəшыжə орудийым шылтышə да, орудий мучашым койыктышо грозный бронəпойəзд станцə дəнə шогəн. Тудын воктəн ӱйан пытышə йəнг шамыч шогылтыныт, вагон тыртышым ачалəныт.

—Бронəпойəздын командиржым кушто муаш лийəш?—вӱд вəдрам нумал əртышə, кожанкым чийшə йошкарармəйəц дəч Павыл йодо.

—Тəвə тушто,—кидшым паровоз вəлыш рӱзалын тудо ончыктыш.

Паровоз дəран шогалын Павыл йодо:

—Кӧ тыштə командир?

Йолгə - капгə кожанкə вургəмым чийшə, шəдра чурийан йəнг Павыл вəлыш савырнəн шогальə:

—Мый!

Павыл кӱсəн гычшə пакəтым лукто.

—Тəвə комбригын приказшə. Конвəрт ӱмбалан кидəтым пыштə.

Командир конвəртым пулвуйышкыжо пыштəн, шкəмыч фамильыжым сəра. Паровозын покшəл орава воктəнжə ӱйан пытышə вургəман йəнг ала мом ыштыл шогылтəш. Павыл тудын лопка вачыжым да кӱсəн гычшə койшо наган вургыжым гына ужəш.

—Кучо тəвə тланəт расписка,—кожанə вургəман йəнг Павыллан конвəртым пуыш.

Павыл кайаш йамдылалтын, шӧрмыч кылжым шупшылаш тӱнгальə. Паровоз дəнə улшо йəнг кыньəл шогальə да, Павыл вəлыш савырналтыш. Павыл имньə ӱмбачшə тунамак мардəжла тӧрштəн волыш.

—Артьом, изай!

Мазут дəнə амыргəн пытышə машинист ӱй атыжым содор шындəн, Павылым маскала əнталəн шындыш:

—Павка! Мəрзавəц! Вəт тидə тый улат!—тудо шкə шинчажлан ӱшаныдə кычкырал колтыш.

Бронəпойəздын командиржə нуным ӧрын ончəн шога. Артилəрист-шамыч воштыл колтышт.

—Ужат изак-шольак-шамыч вашлийыныт.

Морко роношто калык тушманын кодшо косажым эрыктыман

Морко роношто йатыр жап калык тушман Тимофэйэв П. Т. туныктымо пашаштэ врэдитлэн илэн. Тудо роно вуйлатышылан шогымыж годым школлаштэ туныктышылан калык тушман шамычым шогалтылын. Нуным тӱрлӧ сэмын аралэн шогэн.

Кызыт калык туныктымо пашаштэ, тыгакак моло пашаштат калык тушманын кодшо косашт вашталтэш, нувым чылт разоблачатлэн пытарышаш вэрч кучэдалаш кӱлэш. Тугэ гынат, тидэ паша Морко районышто пэш лушкыдын ышталтэш.

Тэвэ Изи Корамас школым налына. Тидэ школышто кызытат буржуазнэ националист Чавайн дэнэ пэнгыдэ кылым кучышо Михайлов В. туныктышылан шога. Тудо Чавайным эртак моктэн да аралэн шогэн.

Морко кыдалаш школышко проходимец, пьаницэ Николайэвым вэмыч йылмэ дэнэ туныктышылан шогалтэныт. Тудо быт шотышто разложитлалтын. Заньатийыш эртак йӱшӧ толэш. Тунэммашым эрэ чаракла.

Коркатово тӱҥалтыш школышто альат буржуазнэ националист-шамычын книшкашт дэнэ туныктат.

Школлаштэ воспитательный пашам пэш начар шындымэ. Пионьэр отрьадшамыч пашам пэш начар ыштат. Райкомол воспитательный пашам сайэмдаш ок полшо.

Роно туныктышо - шамычым вимон рат ок вуйлатэ. Туныктышо-шамыч кокла гыч заочник-шамыч роноп контрольный пашам возэн колтат гынат, нунын пашаштым нигэат огэш ончо. Политучобо дэнэ ик туныктышат авалтымэ огыл. Туныктышо-шамыч лан пашадарым жапыштэ огыт тӱлӧ.

Морко ронон пашажым тэргэн налын, калык тушманын кодшо косажым кызытак эрыктэн лукман. Калык туныктымо пашам большэвикла ышташ жап.

Комсомолэц.

Полышым пуман

„Марий Кундыш" колхозышто (Роҥго район) комсомолышто шогышымо молодьож йатыр уло. Шукыжо вуйын кокла гыч комсомолыш пурынэшт. Но нунылан комсомолыш пураш йкгат огыт полшо. Воспитательнэ паша пэш начар шындымэ. Политучобо дэнэ авалтымэ огытыл. Лудмо пӧрт пэлэнсэ тӱрлӧ кру жоклашкэ шупшын огыт шого.

Роҥго райкомоллан тидэ колхозысо молодьожлан комсомолыш пурашлан полышым пуман.

Манан Миклай

Пашаш пижман

Лопатин посьолко совэт пэлэн тӱҥалтыш комсомол организацийыштэ паша начар ышталтэш. Кум тылзэ жапыштэ ик погынымашат лийын огыл.

Политзаньатийыш йужо комсомолэц шамыч огыт кошт. Курмайэв И. дэвэ Сурскайа М. политзаньатийым кодат. Адак Курмайэвшэ эрэ йӱэш.

Чыла ситыдымаш-шамыч комсорг шинча ончылнак лийын шога. Но комсорг Пльаханова нимогай пашам ок вуйлатэ.

Тидэ организацийыштэ ситыдымаш-шамычым Звэнига райкомолланат тӧрлаташ пижман.

Мокэйэв З. И.

Политучобо ок эртаралт

„Рабочий" колхоз пэлэнсэ пэрвичнэ комсомол организаций (Морко район) пашам пэш начар ышта. Тений политучобо ик канат лийын огыл. Пропагандистлан райкомол Морозовым шогалтэн. Но тудо толынат шогалын огыл.

Комсомол погынымашат ик канат лийын огыл. Комсомол озанлык шалатэн пытарымэ.

Молодьож коклаштэ воспитательнэ паша ок колталт. Садлан комсомол организацийын кушмашыжэ укэ.

Николайэв П.

БОЙЭВОЙ ПОДРУГО-ШАМЫЧ

Макарова Ана дэнэ Акшикова Анам рэспублик мучко палат. Нуно Роҥго МТС ын трактористкышт улыт, пашам тыршэн, стахановла ыштат.

—Мый,—манэш Макарова, — тракторым пэрвой ужмэм годым, ала могай вий нангайа шонэнам. Тидэ сложный вийым, кузэ ышталтмыжым, чылажымат пален налын, шкэак кидыш рульым кучэн виктараш задачым шындэнам.

Шонымашкэм шуым. Мыйым колхоз Роҥго МТС пэлэнсэ тракторный курсыш тунэмаш колтыш. Тунэмаш уло вийэм пыштэн, сайын тунэм лэктым.

Шошо ага тӱҥалмэ кэчэ гычак пашашкэ вийан пижым. Мэмнан бригадирна Рьабинин эрэ умылтарэн, пашаштэ полшэн шогыш.

Макарован подругыжо Акшикова Анат пашам йӧ ратэн да тыршэн ыштэ, ончыко лектын.

1937 ийсэ шошо ага пашаштэ Рьабининын ӱдрамаш бригадыжэ ончыл вэрым налын. Ончыл бригадыштэ бойэвой подруго-шамыч лийыныт. Марий ӱдыр — трактористка - шамычын лӱмышт рэспублик мучко шарлэн. Кэнгэжым рэспубликысэ ончыл трактористкэ - шамычын совэщанийышт лийын. Макарова дэнэ Акшиковам МАССР Исполком прэмироватлэн.

Макарова дэнэ Акшикова Сталинский Конституций пуымо кугу права-шамычым саламлат.

Бригадир Рьабинин кок подруго-шамычым моктэн

—Мылам,—манэш Рьабинин йолташ—ӱдрамаш бригадым вуйлаташ пуышт. Шошо ага пашаш сорэвнованьэ дэнэ пижна. Арньа гыч палэ лийэ: ӱдыр-шамыч рвээ - шамычымат сэнаш тӱҥалыч. Ӱдыр-шамыч шкэнышт гэройлыкыштым раш ончыктышт. Жапым йара ышт йомдарэ.

Макарова дэн Акшикова ойыртэмынак ончыльо улыт ыльэ. Пумо пашам эрэ шуктэн шогэныт. Макарова дэн Акшикова тэнийсэ йаля озанлык паша сэзоныштo 1000 гэктарым куралаш обязательствым нальыч. Налмэ обязательствыштым нуно утыж дэнэ тэмэныт: 1300 гэктарым куралыныт.

Пашам стахановла ыштымышт дэнэ пашадарым шуко налыт. Макарова 700 га вэрэ куралмыжлан 1000 трудодэньым ыштэн. Тудо 500 пуд киндым да 2500 тэнгэ оксам налэш. Тылэч посна горьучийым аниклэн кучылтмыжлан 500 тэнгэ оксам налын Район йал озанлык выставкат прэмироватлэн.

Акшикова Ана 300 пуд киндым, 2000 тэнгэ оксам налэш.

Октьабрь рэволюцийлан 20 идалык тэммэ пайрэм годым Роҥго МТС бойэвой подруго-шамычым прэмироватлэн.

Бойэвой подруго-шамыч Сталинский эпохыштo пиалан, улан илыш дэнэ вэсэлан, культурно илат.

Макс Майн.

Туныктышо-шамычым коммунист шӱлышэш воспитатлаш

Кожлайэр пэлэ кыдалаш школышто (Морко район) тунэмшэ-шамыч коклаштэ политик воспитательный паша начар шындымэ. Пионьэрыштэ шогышо тунэмшэ-шамыч галстукыштым сакэн огыт кошт.

Школышко вараш кодын коштмаш шукэмэш, успэваймость начар.

Утрэнникыштэ, физкультур годым, тунэмшэ-шамыч калык тушман кашак—буржуазный националист-шамычын почэламутыштым лудыт.

Нинэ ончыктымо ситыдымаш-шамычым школ дирэктор пала гынат, мэрым ышташ да воспитательный пашам вийангдаш огэшат шоналтэ.

Йоча-шамычым воспитлаш эн ончычак школ дирэктор да отрьад вожатый обязан улыт.

Сэргэйэв Алэксандр.

Протокол дэн учотный карточкым йомдарэныт

„Лу Энгэр" колхоз пэлэнсэ пэрвичнэ комсомол организацийыштэ (Торйал район) учот начар шындымэ. Комсомол озанлыкыштэ нимогай порьадок укэ. Комсорг Булыгин учотный карточкым да протоколым йомдарэн пытарэн. Адак протоколым пэш начар оформитлылыт.

Комсомолэц да комсомолышто шогышымо молодьож коклаштэ политик воспитательный паша огэш эртаралт. Политучобо жапыштэ огэш лий.

Адак политучобыш йамдылалтэ коштыт. Молодьожым политучобо дэнэ авалтымэ огыл.

Йатыр молодьож комсомолыш пурынэшт. Но нунын коклаштэ ВЛКСМ устав дэнэ программэ тунэммаш организоватлымэ огыл.

Райкомоллан тидэ комсомол организацийлан полышым пуман. **Таныгин.**

Кунам значокым пуат

У - Торйал пэдучилищыштэ тунэмшэ - шамыч 65 йэнг ГСО значоклан нормым сдатлэныт. Но альэ мартэат значокым налын огытыл. Кунам значокым пуат?

Чэндэмэров В. С.

Пионьэр пӧрт йоча-шамычым сай вашлийаш йамдылалтэш

Вашкэ тэлэ каникул шуэш. Кокымшо чырыкым сай тунэмын йоча-шамыч канаш кайат. Йоча-шамыч жапым вэсэлан эртараш тӱҥалыт. Ола кӧргысӧ пионьэр да тунэмшэ шамыч утларак пионьэр пӧрт дэн сьвязан лийыт. Кызыт пионьэр пӧрт тэлэ каникуллан пийалан йоча-шамычым сай вашлийаш йамдылалтэш.

Тэлэ каникул жапыштэ пионьэр пӧртэш, Маргостэатрэш, катокэш, сай, художэственнэ оформлэньан у ий йолко лийыт. Маргостэатрыштэ йоча-шамычын концэртышт, тӱрлӧ костьум чийэн сылнэ мут лудмаш организоватлалтэш.

Каникул жаплан пионьэр пӧртын кажнэ пӧлэмжэ сылнэштарыман лийэш. Пионьэр пӧртын шахмат пӧлэмыштыжэ йоча шамычын шахматный турнирышт эртаралтэш.

Кажнэ пӧлэм кызыт йамдылалташ тӱҥалын. Каникул кэчылаштэ мэмнан эл нэргэн, вийан Йошкар Армий да капиталист эллаcэ йоча-шамычын илышышт нэргэн бэсэдэ эртаралташ тӱҥалэш.

Адак тэлэ каникул годым йэчэ дэнэ тӱшкан коштмаш, йоча - шамычын сорэвнованьышт эртаралтыт.

В. Чэгайэв.

Марбумкомбинат. ВКП(б) историй тунэммэ кружокын заньатийжэ.
Сӱрэтыштэ: комсомолэц-шамыч — Курьатков В. (слэсарь), Дьомина (бухгалтэрий), Сэргэйэва (чэрнорабочий), Сэргэйэв (счэтовод) Пэрмьакова (комсомол комитэт). Зэмский (тэх. строитэль). **Форо Христофоровын.**

КАПИТАЛИСТ ЭЛЛАШТЭ

Китайысэ пульэмьотчик-шамыч позицийыштэ (Шанхай фронт).

КИТАЙЫСЭ КРЭДАЛМАШ

Цэнтральный Китайыштэ

Талын крэдалмаш тидэ мартэсылак Ханчжоу лишнэ лийын шога. 19 дэкабрьыштэ 4 шагат крэдалмэк йапонэц-шамыч Ханчжоу дэч сэвэрыштыла улшо изи олам Цзиншаньым сэҥэн налыныт. Кок могырымкат кугу йомдарымаш лийын. Йапонэц-шамычын 200 утла салтакышт колэн. Ханчжоуш кайшэ автомобиль корно шаланэн. Цзиншань вэрч крэдалмаш Ханчжоуш йапон войскан наступлэньыжын тӱҥалтышыжлан шотлалтэш. Кастэнэ китайский войска Цзиншань гыч йапонэц-шамычым поктэн луктын да олам угыч сэҥэн налын. Кокымшо кана крэдалмэ годым 50 утла йапонский салтак колэн. Йапонэц-шамыч дэч 6 пушкам да шуко бойэприпасым шупшын налмэ. Цзиншань лишнэ курыклаштэ китайэц-шамыч кугу партизанский отрьадым ыштэныт. Тидэ отрьад опэрацийым ышташ тӱҥалын да Сэцзао станций лишнэ йапонэц-шамычын шукэртэ огыл тӧрлатымэ кӱртньӧ корным шалатэн. 19 дэкабрьыштэ 3 китайский самольот Сяши лишнэ йапонский войскан укрэплэньыжым бомбардироватлэн.

Йапонский войска Нанкин дэч сэвэрышкыла наступатлаш тӱҥалын. Тудо важнэ кӱртньӧ корно узэл—Сӱйчжоу вэлыш кӱртньӧ корно воктэн наступатла. Крэдалмаш Чучжоу лишнэ (Нанкин дэч 25 километрыштэ) тӱҥалын. 19 дэкабрь кастэнэ йапонэц-шамыч Ун пунктым (Нанкин дэн Чучжоу коклаштэ) сэҥэн налын.

Сэвэрный Китайыштэ

Бэйпин—Ханькоу кӱртньӧ корно лишнэ йапонский позиций Дамин дэн Чжандэ кокласэ шоссэ корно воктэн кайа. Китайский войскан кидыштыжэ Нэйхуан ола (Хэнань провинцийын сэвэро-восточный ужашыжэ) уло. Крэдалмаш Эршилипу лишнэ (Чжандэ дэч 4 километрлан йугыштыла) кайа. 19 дэкабрь ваштарэш йӱдым китайский войска Наньло гыч (Хэбэй провинцийыштэ, Дамин дэч 20 километр йугыштыла) йапонэц-шамычым поктэн колтэн.

Иужный Китайыштэ

19 дэкабрьыштэ йапонский самольот-шамыч Гуандун дэн Гуанси провинцийласэ кӱртньӧ корныш ик мыньар нальотым ыштэн. Кантон—Ханькоу корнышто кугу кӱварым шалатымэ, Ханькоу дэн йуг коклаштэ кыл кӱрлын. Йужный тэҥыз воктэнсэ провинцийлаштэ китайский власть-шамыч кугу йэҥ-шамычын самооборона корпусшым мобилизоватлаш тӱҥалыныт. Кантонышто рвэзэ-шамыч гыч ударный отрьадым ыштымэ.

Испан фронтлаштэ

Восточный (арагон) фронт

Тэруэль сэктор оборонын рӱдыжӧ улшо Пуэрто дэ Эскандоным сэҥэн налмэк, рэспублик войска 19 дэкабрьыштэ Тэруэль дэк умбакыжэ наступатла. Рэспублик войска артиллэрий дэнэ мӓтэжник-шамыч чумыргыман зданьышкэ, а пульэмьот дэнэ олан цэнтрышкыжэ лӱлдэш.

Мӓтэжник-шамыч йатыр гана контратакым ыштэныт, наступатлышэ рэспублик войскан ишэн толшо линийжым кӱрлаш тӧчэныт, но чыла вэрэат нуным чактарымэ. 20 дэкабрь ваштарэш йӱдым рэспублик войска Тэруэльын йужный прэдмэстьышкыжэ пурэн.

Воспитатэльный паша ок ыштылт

„Коминтэрн" колхоз пэлэнсэ пэрвичный комсомол организаций (Оршанкэ район) пашам пэш начар ышта. Комсомолэц-шамыч да молодьож коклаштэ политик-воспитатэльный паша йӧршын ок колталт. Райкомол тидэ комсомол организацийыш кок пропагандистым шогалтэн. Но ик тыжат пашам огыт ыштэ. Политучобо тэний лийынат огыл.

Адак комсомолэц-шамыч быт шотышто пужлаш тӱҥалыныт. Комсомолэц да молодьож коклаштэ йӱмаш да хулиганствэ кумдан шарлэн.

Тэвэ шукэртэ огыл пэш чот йӱныт да хулиганитлаш тӱҥалыныт. Комсорг Москвинын вуйжым кырэн шалалтэныт.

Райкомол гыч тидэ организацийыш пэш чӱчкыдын коштыт гынат, политик-воспитатэльный пашам сайэмдаш огытат шоналтэ.

Орэхов Н.

Кастэнэ тунэммэ школым сай организоватлаш кӱлэш

Марий бумкомбинатыштэ кастэнэ туныктымо кыдалаш школ уло. Тидэ школышто сэнтьабрь тылзыштэ 269 йэҥ тунэмшэ ыльэ, а кызыт 73 йэҥ вэлэ кодын. Тидэ пашам оккӱллан шотлэныт да разалитлэныт. Тэвэ дирэктор Пэтриновым налына. Тудо шкэжак урокышко йамдылалтдэ коштэш. Конспэктшэ икават пэлэнжэ огэш лий. Тыжэчын палэ, дирэктор шкэ пашажэ дэк кӱлэш сэмын ок отнэситлэ.

Тыгак туныктышо Шабалин Б. чӱчкыдын прогулым ышта. Урокыш огэш тол.

Нинэ ситыдымаш-шамычым комсомол организацийлан да Звэнига роно вуйлатышэ Никитин йолташлан тӧрлаташышт кызытак пижаш кӱлэш.

Мокэйэв С.

Тэлэ сэзонлан огыт йамдылалт

Морко районышто тэлэ физкультур сэзонлан пэш начар йамдылалтыт. Тэлэ спорт дэнэ йоча спартакиадэ да сорэвнованьэ эртаралтын огыл. Район цэнтрыштэ катокым организоватлаш огытат шоналтэ.

Колхоз пэлэнсэ физкультур кружок-шамычат пашам пэш начар ыштат. Тэлэ сэзонлан кузэ йамдылалташ огыт шинчэ. Район физкультур инструктор Пэтров йолташ нунылан нимогай полшым, указаньым пуэн огэш шого.

Йатыр комсомолэц да комсомолышто шогыдымо молодьож ГТО значоклан нормым сдатлынэшт. Но кӧлан сдатлаш нуно огыт палэ. Пэтров нормым прини матлымашым организоватлэн огыл.

П. Николайэв.

Тӱрлӧ увэр-шамыч

Роҥго район, „Шэмэр Марий" колхоз члэн Алэксандров В. П. кокымшо вичийаш (нылымшо выпуск) 50 тэҥгэан облигаций дэнэ 250 тэҥгэм модын налын.

На.

* * *

Кужмарий пэлэ кыдалаш школэш (Роҥго район) радиом шындыныт. Кызыт тунэммэ-шамыч погынэн радио дэнэ тӱрлӧ увэрым колыштыт.

Ильан Вачий.

* * *

Кой-Сола пэлэ кыдалаш школышто (Шэрнур район) физкультур кружокым организоватлымэ. Физкультур дэн туныктышо Гусэв йолташ пашам сай ышта.

Кызыт ГТО значоклан нормо сдатлаш йэчэ дэнэ трэнироватлат.

Антропов.

СССР Вэрховный судын войэннэ коллэгийыштыжэ

1937 ий 16 дэкабрьыштэ СССР Ушэм Вэрховный Судын войэннэ коллэгийжэ 1934 ий 1 дэкабрьысэ закон порӓдкэ почэш закрытэ судэбнэ засэданийэш А. С. Йэнукидзэм, Л. М. Караханым, И. Д. Орахэлашвилим, Б. П. Шэболдайэвым, В. Ф. Лариным, А. Д. Мэтэльовым, В. М. Цукэрманым да Б. С. Штэйгэрым родиналан измэнэ ыштымылан, торрор паша ыштымылан да ик вэс государствылан шпион пашам эрэак ыштымылан, вэс сэмынжэ, РСФСР У. К-н 58—1 а, 58—6 статьаштышт ончыктымо прэступно паша ыштымылан обвиньатлымэ пашам ончэн.

Чыла обвиньайэмый-шамыч шкэнэштым пӱтыньэк титаканлан шотлэныт.

ССР Ушэм Вэрховный Судын Войэннэ коллэгийжэ обвиньайэмый А. С. Йэнукидзэм, Л. М. Караханым, И. Д. Орахэлашвилим, Б. П. Шэболдайэвым, В. Ф. Лариным, А. Д. Мэтэльовым, В. М. Цукэрманым, Б. С. Штэйгэрым наказаньын эн кӱшыл мэрыжлан—лӱйаш приговоритлэн.

Приговорым илышыш пуртымо.

Политучобыш огыт кошт

„Патыр" колхоз пэлэнсэ комсомол организацийыштэ (Морко район) политик-воспитатэльный паша пэш начар шындымэ. Политучобыш 22 комсомолэц гыч 11 комсомолэцшэ огыт кошт. Садлан шукыжо у избиратэльный законым огыт палэ.

Комсомол погынымаш ындэ 3 тылзэ лийэш эртаралтын огыл. Комсомолэц-шамыч газэтым огыт луд.

Райкомол нимогай полшым ок пу.

М. С.

Отв. рэдактор—Г. М. ЭРСКИЙ.

Упол. Марлита А-573. Тираж 2860 экз. Йошкар-Ола, Маргосиздатын 1-шэ типогр. ВЛКСМ Маробком дэн Горком орган. Савыкты шэ „МК".